

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Vår dato:

22.01.2026

Vår ref:

2025/12190

Deres dato:

Deres ref:

202511633-6

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
0301 OSLO

Kontakt saksbehandler

Høringsuttalelse - Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø - Aura kraftverk - Sunndal kommune - 202511633

Vi viser til at Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø fikk utsatt høringsfrist til 22.01.2026.
Viser også til møte i Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø den 21.01.2026 og vedtak i sak 3-2026:

«Vedtak

Et viktig bakteppe er utbyggingen av Auravassdraget med tilhørende veier og infrastruktur som har hatt store konsekvenser for villreinens arealbruk og trekk i Snøhetta villreinområde. Reguleringen av Auravassdraget beslagla 19 800 dekar med beiteland og de viktige trekkkorridorene mellom sjøene forsvant. Infrastruktur, anleggsveiene og ferdsel langs disse, ga nye utfordringer som har vanskeliggjort trekk på de få, resterende trekkområdene mellom Snøhetta vest og øst. Det har ført til at villreinen i Snøhetta har blitt delt i to delbestander med ingen til lite utveksling mellom områdene. Utfordringene med Aurareguleringen er omtalt som negativ for villrein tilbake til 1949 og ledet til at grunneiere gikk til søksmål fordi det var skader på villreintrekk og jakt. Grunneierne vant ikke fram på 50-tallet med datidens kunnskap. Over 70 år senere diskuterer vi de samme utfordringene som er forårsaket av Aurareguleringen. Statkraft ble pålagt i 2023 å legge 10 millioner kroner i et villreinfond for den negative påvirkningen reguleringen har ført til. Nemnda mener at det er en altfor liten sum for den skaden oppdemningen førte til på beite- og trekkområder i Snøhetta villreinområde.

Videre deler vi mulighetene for å trekke mellom vest og øst i to, nord for Aursjøen og sør for Aursjøen. Det er i disse områdene få, reelle muligheter for et naturlig trekk. Dette har fått et stort fokus i tiltaksplanen for Snøhetta villreinområde. Det må derfor så langt som mulig unngås en ytterligere reduksjon av trekkmuligheter mellom Snøhetta vest og øst. Det er et ansvar å sikre at

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder
c/o Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600, 7734 Steinkjer
E-post: sftlpost@statsforvalteren.no

Leder: Olav Søderberg, mobiltlf.: 90 68 68 13, e-post: olav@sunndalen.com
Sekretær: Statsforvalteren i Trøndelag, - Simon Heier, tlf.: 74 16 80 85, e-post simon.heier@statsforvalteren.no

prosjektet ikke forverrer situasjonen, men heller bidrar til forbedring. Ved å restaurere trekkområder nå, kan vi legge grunnlaget for en mer sammenhengende og robust villreinbestand.

Forholdet til stortingsmelding om villrein

Villreinnemnda registrerer at Statkraft legger til grunn at opprusting og utvidelse av eksisterende kraftproduksjon «skal kunne gjennomføres og ha prioritet i arealforvaltningen» med henvisning til stortingsmeldingen om villrein. Nemnda vil presisere at stortingsmeldingen ikke gir grunnlag for en slik generell prioritering.

Stortingsmeldingen åpner for at terskelen for opprusting og utvidelse av eksisterende kraftanlegg i enkelte tilfeller kan være lavere enn for etablering av helt nye anlegg. Denne åpningen er imidlertid klart betinget av at hensynet til villrein ivaretas gjennom strenge vilkår, og at tiltaket ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser. Meldingen gir ikke opprusting og utvidelse en automatisk eller overordnet prioritet i arealforvaltningen.

I et villreinområde som Snøhetta, som etter kvalitetsnormen er klassifisert med dårlig tilstand og som er omfattet av vedtatt tiltaksplan med mål om forbedring, må også opprusting av eksisterende kraftanlegg vurderes restriktivt. Villreinnemnda legger til grunn at stortingsmeldingen forutsetter at slike tiltak bare kan tillates dersom de er forenlige med målsettingene om å stanse negativ utvikling og bedre villreinens funksjonelle leveområder.

Konsekvensutredning

Villreinnemnda viser til konsekvensutredningen for villrein knyttet til opprusting og utvidelse av Aura kraftverk. Nemnda mener utredningen har et godt generelt kunnskapsgrunnlag og gir en ryddig beskrivelse av villreinens arealbruk i Snøhetta villreinområde.

Samtidig vurderer nemnda at utredningen i for liten grad analyserer tiltakets betydning for funksjonelle trekkpassasjer, sett i lys av at Snøhetta villreinområde er klassifisert med dårlig kvalitet (rødt lys) for leveområde og trekk etter kvalitetsnorm for villrein.

Utredningen omtaler kjente trekk og trekkområder, men vurderingene fremstår i hovedsak lokale og statiske, og fanger i begrenset grad opp kumulative effekter og langsiktige konsekvenser for allerede svekkede vest-øst trekk. Konsekvensgraden «noe negativ» harmonerer dårlig med at utgangspunktet er et villreinområde i dårlig tilstand og tålegrensen allerede er nådd.

Etter nemndas vurdering kan nye eller utvidede inngrep i randsoner og trange passasjer i et allerede fragmentert villreinområde få større konsekvenser enn det som kommer til uttrykk i konsekvensutredningen. Nemnda mener derfor at tiltakets påvirkning på trekkveier og samlet belastning er undervurdert, og at føre-var-prinsippet bør tillegges større vekt. I utredningen er dagens situasjon brukt som 0-alternativ, til tross for at tilstanden allerede er svært dårlig på grunn av den tidligere reguleringen. Utgangspunktet bidrar dermed til følgefeil i konsekvensutredningen. Riktig 0-alternativet må presiseres og vurderes i lys av samlet belastning.

Delområde NATM 22 V1 i utredningen er et kalvings- og oppvekstområde for villreinen i Snøhetta vest vurdert til å få Middels konsekvens (nedre). Delbestanden i Snøhetta vest sliter, av flere sammensatte årsaker. Bestanden er langt under bestandsmålet og forvaltningen sliter med å øke denne nevneverdige selv med jaktfredningstiltak. Tiltak og forstyrrelser som kan innvirke litt negativt på en bestand kan innvirke betydelig mer på en bestand i dårlig forfatning slik den i vest er. Det vil si tiltak som hindrer trekkpassasjer mellom beitemarker, forstyrrelser i kalvingsområder og annen aktivitet som hindrer trekk- og beitetid er svært uheldig. I dette området blir det aktivitet over flere år, og i verste fall 9-10 år om man ikke får samordning dam Reinsvatn. Det er en grunn

til at de trekker der de gjør, beiter der de gjør og kalver der de gjør. Det er fordi det er mest optimalt ut ifra forholdene på den tiden.

Et tilleggsmoment som ikke tas opp i fagutredningen eller søknaden ellers er hvor midlertidig påvirkninger faktisk er. Villreinen har gjort seg opp erfaringer om hvilke områder den kan ferdes i. Om den da midlertidig holdes utenfor et område på grunn av anleggsaktivitet og annen ferdsel så kan denne erfaringen forsvinne. Etter snøskredet i vest i 2006 døde det en hel flokk som benyttet fjellområdet Svarthø. Da tok det 10-15 år før villrein tok i bruk det fjellområdet igjen. Vi kan ikke sette to streker under svaret, men det er naturlig å tenke at de som kjente til området døde i skredet.

Statkraft sin vurdering av fagutredningen for villrein

Statkrafts vurdering av fagutredningen er at de største konsekvensene for villrein er knyttet til forstyrrelser i anleggsperioden, og at de varige konsekvensene er begrenset. Villreinnemnda ser at Statkraft forsøker å nedtone konsekvensgraden for villrein ved å vise til at «stor negativ konsekvens» følger av metodikk knyttet til inngrep i Torbudalen biotopvernområde³. Nemnda vil understreke at dette ikke er en metodisk formalitet, men et uttrykk for områdets høye verdi og lave tåleevne for nye inngrep. At området allerede er påvirket av tidligere kraftutbygging, kan ikke brukes som argument for ytterligere inngrep, men tilsier tvert imot en mer restriktiv vurdering. Det er i konflikt med kvalitetsnorm for villrein, tiltaksplanen for Snøhetta villreinområde og § 10 i naturmangfoldloven. De kumulative effektene er svakt vurdert etter villreinnemndas mening. Nemnda mener derfor at Statkrafts konklusjon om «noe negativ konsekvens» samlet sett undervurderer tiltakets betydning for villreinens trekk og langsiktige bruk av leveområdene.

Nedleggelse av Osbu kraftverk er ikke automatisk kompenserende for andre tiltak. Tiltakshaver forutsetter at færre forstyrrelser betyr en positiv nettoeffekt. Det er vurdert om nye inngrep i området oppveier denne gevinsten og man vet ikke om det faktisk forbedrer funksjonelle trekk. Det er også usikkerhet om alle bygningen nedstrøms Osbu skal fjernes eller om det bare gjelder kraftverket. Det hjelper lite om man fjerner kraftverket, men lar lager og «velferdshytte» med tilhørende vei bestå.

Vurdering av §§ 8-12

Villreinnemnda vil understreke at vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8-12 er et ansvar som ligger til NVE i denne saken. Statkraft sine §§ 8-12-vurderinger er gjennomført av tiltakshaver med egeninteresse. Tiltakshavers redegjørelse kan inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget, men kan ikke erstatte NVEs selvstendige vurdering av prinsippene. Dette gjelder særlig i et villreinområde med dokumentert dårlig tilstand, hvor føre-var-prinsippet og vurdering av samlet belastning må tillegges stor vekt.

I et rødt villreinområde er ikke tilstrekkelig å vise til at kunnskapen er «god nok». Det skal under § 8 gjøres en vurdering av hvilken betydning kunnskapshullene har. Det skal gjøres en reell vurdering av kunnskapsgrunnlaget.

§ 9 – Føre-var-prinsippet

Sweco omtaler en viss usikkerhet, men at det får begrenset konsekvens for konklusjonen. Villreinnemnda mener at denne usikkerheten det er en svakhet i vurderingen til Sweco. Når tilstanden i villreinområde allerede er dårlig, trekk vest-øst er identifisert som en kritisk flaskehals og tiltaket gir ny belastning, burde usikkerhet gitt en strengere konsekvensvurdering og ikke en modererende effekt. Føre-var-prinsippet er anerkjent, men ikke anvendt.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning

Det bør legges stor vekt på § 10 om samlet belastning. Tiltaksplanen dokumenterer at Snøhetta villreinområde er sterkt påvirket av tidligere inngrep, særlig infrastruktur knyttet til kraftutbygging og ferdsel. I et område med dokumentert dårlig tilstand kan ikke nye inngrep vurderes isolert. Selv tiltak med begrenset arealbeslag kan bidra til ytterligere fragmentering og redusert funksjonalitet i økosystemet. Prosjektet må vurderes opp mot om det bidrar til å redusere, opprettholde eller øke den samlede belastningen, og at tillatelse forutsetter tiltak som samlet sett bidrar i retning av forbedring, i tråd med tiltaksplanens mål. Det mangler vurdering av terskelverdier og om ytterligere belastning er forenlig med mål om forbedring. I villreinområder med rød tilstand bør § 10 tolkes restriktivt.

Regulanten har mange ulike prosjekter i området og de kommer i forskjellige høringer, men nesten samtidig i tid. Dermed mister man oversikten over totalbelastningen. Nemnda er videre klar over at Statnett (annen aktør, men samme eier) må nødvendigvis oppgradere høyspentledning over det samme området snart. Det kommer sikkert i egen høring og kun med vurdering over det enkelte tiltaket. Den samlede belastningen totalt for alle tiltakene mister man. Nemnda mener at dette burde vært vurdert samlet og helhetlig.

Det pågår flere parallelle prosjekter i området, fremmet av Statkraft. Når tiltakene behandles i adskilte høringer og prosesser, svekkes oversikten over kumulative virkninger, og helheten blir utydelig. Nemnda er også kjent med at Statnett (annen aktør, men samme eier) planlegger oppgraderinger av høyspentnettet i det samme området. Noe som vil bli håndtert i en egen prosess, men som like fullt inngår i den samlede belastningen. Nemnda mener derfor at tiltakene/prosjektene må vurderes samlet og helhetlig, med en koordinert prosess som synliggjør totaleffektene av alle relevante prosjekter i området, inkludert pågående og planlagte tiltak.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse

Villreinnemnda viser til at § 11 fastslår at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. I denne saken er Statkraft et heleid statlig selskap, og tiltaket berører et område der staten selv har identifisert behov for omfattende forbedringstiltak. Vi mener derfor at § 11 ikke kan forstås snevert som kun krav til minimale avbøtende tiltak innenfor prosjektområdet. Bestemmelsen tilsier at Statkraft må bidra økonomisk til tiltak som faktisk reduserer miljøforringelsen og støtter opp under tiltaksplanens mål, herunder gjennom bidrag til restaurering og styrking av funksjonelle trekkpassasjer.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det legges til grunn at § 12 innebærer en plikt til å velge løsninger som gir minst mulig samlet belastning på naturmangfoldet. I et villreinområde med dårlig tilstand innebærer dette ikke bare valg av skånsomme anleggs- og driftsmetoder, men også en vurdering av alternative løsninger og tilleggstiltak som kan bidra positivt til villreinens situasjon. Villreinnemnda mener at § 12 i denne saken må forstås slik at Statkraft forventes å bruke tilgjengelige virkemidler, også økonomiske, for å støtte tiltak som forbedrer villreinens leveområder og trekk, i tråd med tiltaksplanen.

Avbøtende tiltak

Som en generell kommentar så er villreinnemnda av den oppfatning at de avbøtende tiltakene i for liten grad er konkretisert.

Samordning av anleggsarbeid

Det beste avbøtende tiltaket som ikke restaurerer et villreintrekk, er å samordne anleggsarbeidet for Aura II kraftverk og dam Reinsvatn. Vi viser til brev fra Statkraft datert 20.11.2025 og

15.12.2025, der Statkraft mener at pålagte utbedringer av dam Reinsvatn kan utsettes for å samordne anleggsperioden med byggingen av nytt Aura II kraftverk. De ber derfor NVE om å vurdere om fremdriftsplanen for damrehabiliteringen kan endres slik at prosjektene kan samordnes. Samtidig redegjør de for at dammen er generelt i god stand og har et høyt sikkerhetsnivå. NVE har et sektoransvar og med god koordinering i denne saken så tas det hensyn på villreinsens premisser. Villreinnemnda tilråder på det sterkeste at NVE utsetter pålagte utbedringer på dam Reinsvatn slik at arbeidet kan samordnes med Aura II.

Terskel nedstrøms Osbu

Villreinnemnda at det må settes vilkår om å gjøre terrengtilpasninger nedstrøms Osbudammen for å forsøke å reetablere det gamle villreintrekket i området. Da skal tas ut enorme mengder masser i prosjektet og 1 000 000 m³ skal legges i østsiden av Holbuvatnet. Her kan noe av disse massene benyttes til å legge til rette for en terskel i Holbuvatnet. For å øke sannsynligheten for bruken av området så må også en del infrastruktur i området fjernes.

Fjerne tekniske inngrep

Osbu kraftverk skal legges ned og rives. Dette støtter villreinnemnda og for at dette skal fungere som et avbøtende tiltak så må de andre bygningene i samme område også rives. Det er ikke sikkert at dette tiltaket vil fungere avbøtende om ikke lager og hytte (oppholdssted) også rives. Da vil det fortsatt være aktivitet i samme område. Derimot vil man forsterke tiltaket ved å rive resten av bygningene. Nemnda ber derfor om at alle bygningene nedstrøms Osbu rives og at området tilbakeføres.

Nemnda stiller også spørsmål til Statkraft sin bruk av bygningen som står på østsiden av Osbudammen. Om den ikke er nødvendig for Statkraft sin aktivitet i området så ber om at denne også rives.

Det skal legges inn et nytt inntak i Osbumagasinet. Da må veien forlenges ved dammen og man får inngrep i et område hvor villreinen bruker i dag. Derfor er det ekstra viktig at alle bygningene fjernes nedstrøms Osbu og at det lages en terskel der.

En av internlinjene skal fjernes fra Osbu kraftverk. Dette er positivt. Samtidig så planlegger Statnett oppgradering av høyspentlinjene i området og det er derfor lurt at NVE tar med en bakkeføring av høyspent i dette området som et mulig tiltak. Villreinnemnda mener at strømlinje/-r til dam Reinsvatn skal legges i eksisterende vei.

Anleggsarbeid i kalvingstid

Statkraft vil gjennomføre minst mulig arbeid inne i- og i umiddelbar nærhet av leveområdet under kalvingstiden, definert som fra mai til utgangen av juni. Her bør tiltaket skjerpes om man skal få best effekt. Villreinnemnda mener at det ikke skal foregå anleggsarbeid i kalvingstiden.

Restaureringstiltak

Statkraft har tidligere fått NINA til å utrede reetablering av villreintrekk over Aursjømagasinet i området Gåsbye (NINA rapport 266). Det er få reelle muligheter for villreinen å trekke mellom vest og øst. Det er Torbuhalsen nord for Aursjøen og Kvitmyrin sør for Aursjøen. Skal villreinområdet nå både gul og grønn tilstand i framtiden så må dette løses. Rotasjonstrekket er nok avhengig av flere enn én trekkpassasje pr. område. Statkraft er lite villig å gå ut av konsesjonsområdet for å gjøre avbøtende tiltak. Villreinnemnda mener at Statkraft bør se på avbøtende tiltak utover sitt prosjektområde om man ikke finner tilfredsstillende avbøtende tiltak innenfor prosjektområdet.

Anleggsveier

For øvrige tiltak rundt reguleringen av ferdsele på anleggsveiene viser Statkraft til gjeldende konsesjon som setter vilkår om at disse skal være tilgjengelige for allmennheten. Disse vilkårene ble fastsatt før det framkom ny kunnskap og før tiltaksplan for Snøhetta villreinområde ble fastsatt. I dag reklameres Aursjøvegen som en turistvei og den ble langt på vei en god erstatting for Trollstigen når den var stengt i tidligere år. I sommermånedene juli-september var det registrert 5662 biler på veien. Det er en antatt underestimert da telleren ikke plukker opp motorsykler. Syklister og gående er ikke med i statistikken. Villreinnemnda ber med bakgrunn i dette at NVE tar konsesjonsvilkårene rundt bruken av anleggsveiene opp til ny vurdering.

Videre ber villreinnemnda om at møteplasser som opparbeides for å imøtekomme anleggstransport, tilbakeføres for å unngå villcamping. Villcamping er en kjent problemstilling langs anleggsveiene og er beskrevet i tiltak 36 i tiltaksplanen.

Massedeponi Holbuvatnet, Eikeli og Toppheis

Nemnda har ingen merknader til Eikeli og Toppheis. Nemnda ber om at deler av massen som skal deponeres ved Holbuvatnet brukes til å lage terskel nedstrøms Osbu.

Holbu pumpe og Reinvasselve

Viktig at vinterbrøytet vei holdes stengt for allmennheten. Det kommer ikke frem om den pumpestasjonen vil gi støy som kan virke forstyrrende for villrein. Det må utredes.

Bekkeinntak og overføringer

Nemnda har ingen merknader.

Luftetunnel

Villreinnemnda mener at dagens løsning om å gjøre inngrep i et nytt, og uberørt område i Gaudalen som brukes av bukk i dag er en dårlig løsning. Det ble oppgitt at det ble vurdert to andre alternativer, men at disse ble forkastet av økonomiske årsaker og forlenget anleggsperiode. Disse alternativene får ikke nemnda anledning til å vurdere enn så lenge de ikke er en del av høringen. Her bør det ses på alternative løsninger framfor å sette hull på nye områder med midlertidig vei og masseuttak. Området blir mer tilgjengelig selv om det tilbakeføres. Området brukes av bukk i dag og det er ønskelig at villreinen bruker mer av ytterdelene av leveområdet enn de gjør i dag, og ikke mindre som er en bekymring ved dette tiltaket. Nemnda ber også om at Statkraft bruker erfaringene fra restaureringsarbeidet på Hjerkin i sitt arbeid, spesielt om det skulle lande på dette alternativet i Gaudalen.

Befaring

Villreinnemnda reagerer på at NVE planlegger befaring sommeren 2026, etter høringsrunden. Det er uheldig. Etter nemndas syn så vil det være momenter i en slik sak som best ville latt seg belyse ved å befare området først.

Økonomi som avbøtende tiltak

Fagutreder vurderer at det ikke er forventet at bygging av Aura II kraftverk vil føre til betydelige større konsekvenser for villrein enn det som er tilfelle med den aktiviteten Statkraft har i området i dag. For å avbøte konsekvenser av eksisterende regulering og finansiere nødvendige utredninger, ble Statkraft i vilkårsrevisjonen for Aurareguleringen i 2021 pålagt å betale 10 mill. kr. til et villreinfond. Statkraft mener derfor det er begrenset med konsekvenser av permanente tiltak som det er behov for å avbøte i dette prosjektet.

Villreinnemnda viser til naturmangfoldloven §§ 9–12, kvalitetsnorm for villrein og til at Snøhetta villreinområde er klassifisert med dårlig kvalitet for leveområde og funksjonelle trekk. Nemnda legger til grunn at dette innebærer lav tåleevne for ytterligere belastning, og at nye inngrep må vurderes særlig restriktivt.

I et villreinområde med dokumenterte utfordringer knyttet til fragmentering og svekkede trekk mener nemnda at generelle avbøtende tiltak i anleggs- og driftsfasen ikke er tilstrekkelig for å sikre at tiltaket samlet sett er forenlig med naturmangfoldlovens krav. Det er behov for langsiktige og målrettede tiltak som bidrar til å redusere samlet belastning og forbedre villreinens funksjonelle leveområder. Tiltakene kommer i tillegg til gamle vassdragssynder i samme område og effektene kan bli kumulative.

Villreinnemnda mener derfor at Statkraft bør pålegges å bidra økonomisk til avbøtende og kompenserende tiltak for villrein, enten gjennom direkte finansiering av konkrete tiltak eller gjennom innbetaling til et villreinfond. Villreinfondet bør tilføres midler årlig. Rentene alene er ikke tilstrekkelige. Det holder ikke med 10 millioner kroner for irreversible skader i et 100-års perspektiv. Skadene reguleringen har ført til er langt høyere enn hva bidrag i villreinfondet er satt til. Skadene tilsier et vesentlig høyere bidrag, og Statkraft må pålegges å «ordne opp» så langt som mulig. Om ikke staten ordner opp, hvem skal da gjøre det? Sånne midler bør øremerkes tiltak som kan styrke funksjonelle trekkpassasjer, redusere barriereeffekter og bidra til oppfølging av kvalitetsnormen for villrein i Snøhetta.

Basert på prosjektets samlede investeringskostnad og inngrepenes omfang vurderer nemnda at et slikt økonomisk bidrag bør stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse, og at bidraget bør ligge i størrelsesorden minimum 1 % av prosjektets investeringskostnad (6 milliarder kroner), tilsvarende om lag 60 millioner kroner. Nemnda legger til grunn at dette er nødvendig for å sikre at prosjektet samlet sett ikke bidrar til ytterligere forringelse av villreinens leveområder og trekkforbindelser. Det vil også gi handlingsrom til å faktisk forbedre tilstanden til villreinområdet ved å restaurere trekkpassasjer.»

Med hilsen

Olav Søderberg
leder

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder
c/o Statsforvalteren i Trøndelag

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1 Protokoll fra villreinnemndsmøte 210126